

Ana Obreza

Skoz divjino žalovanja

DIVJA | 2014

Zgodi se. Nepričakovano. Rana. Ni prva, a doslej je bila ob tebi mama, ki jo je znala oskrbeti. Zdaj je ni več. Rana pa je bolj boleča kot katerakoli poprej. *I'd rather be a hammer than a nail*. Otopiš. *Yes I would / if I only could*. Rana se gnoji. *I surely would*. Kriči, dokler te naposled ne zbudi. Poti nazaj več ni. *Away, I'd rather sail away / like a swan that's here and gone*.¹ Moraš naprej.

Divja (Wild, 2014, Jean-Marc Vallée) je popotno pričevanje žalovanja in preobrazbe sedemindvajsetletne Cheryl Strayed (Reese Witherspoon). Po večletnem izgubljanju v labirintu bolečine, kamor se zateče po smrti matere, se postavi nazaj na lastne noge in prične – hoditi. Njena vodnica iz slepega tavanja je Pacifiška pešpot, ki se prek Združenih držav Amerike vije 4200 km od južne mehiške do severne kanadske meje. Film, osnovan na avtobiografskem knjižnem popisu izkušnje poti (*Divja: izgubljena in najdena na pešpoti življenja*; knjigo je v scenarij preliel Nick Hornby), nas ne povabi le v sopotništvo Cheryl ob premagovanju puščavskih, gorskih, snežnih in gozdnih delov divje ameriške pokrajine, ki jo je v vsej njeni lepoti v svoj objektiv ujel direktor fotografije Yves Bélanger, temveč tudi v puščo njene čustvene izčrpanosti, v neizprosne gore žalovanja, v hladno otrplost nemočnega besa, v temačni gozd številnih poskusov samopozabe.

Pot je jasno načrtana in protagonistki na Pacifiški pešpoti sledimo od prvega do zadnjega koraka; spreminjajoča se pokrajina ji s svojimi izzivi nastavlja vrata, skozi katera prek spominov stopa v vsakič nove čutne in čustvene prostore. Kronološka linearnost filmske pripovedi se prepleta z nelinearnostjo *flashbackov*. Ni sedanjosti brez preteklosti. Ni prihodnosti brez sedanjosti. *Vse svoje nosim s seboj*. Nagovor filma je neposreden. Tok Cherylinih notranjih podob nas hkrati z njo preplavi brez vsake cenzure, olepševanja in romantizacije ter nas popelje naravnost med najbolj boleče – in najbolj živo utripajoče – intimne spomine. Jasno časovno-dogajalno linijo tako prečijo retrospektivni prizori, ki razkrivajo vsebino njene čustvene prtljage od čiste radosti otroških utrinkov do peze krivde povzročenih ran. Kompleksnost njene izkušnje zaslutimo že v drugi minuti filma, ko krik besa in obupa ob izgubi gojzarja sproži sekvenco bliskovitih podob, ki zbežijo pred našim intelektualno-analitičnim pogledom in neposredno nagovorijo naše instinktivno-čustveno jedro.

Dramaturgija in montaža **Divje** stopata skladnega koraka in nerazdružljiva tvorita pokončno hrbtenico filma. Ko Cheryl napreduje na poti skozi divjino, v preizkušnjah fizičnih bolečin podoživlja potlačene bolečine ter se tako korak za korakom osvobaja neodrešenega (ob)žalovanja. Preskoki med dvema časovnima linijama iste osebe so speljani organsko tako v narativnem kot vizualnem smislu. Mostovi med zdaj in nekdaj koreninijo v Cheryl in vznikajo iz por vseh njenih šestih čutov. Most je pesem na radiu, *tatoo* konja na nadlahti, želja po koktejlu in vonj pravkar utrganega zelišča,

¹ Vsi angleški citati so – dobesedni ali preoblikovani – iz pesmi »El condor pasa« (Simon & Garfunkel), ki je osrednja glasbena nit v filmu **Divja**. Pesem je zvesta spremljevalka protagonistke tako v trepetu preizkušnje in trpljenja kot ob prerajanju njene najgloblje avtentičnosti.

Ana Obreza je poslušalka, gledalka, opazovalka, bralka, pripovedovalka, zapisovalka in ustvarjalka. Po izobrazbi dramaturginja, po naravi umetnica. Išče, izgublja in najdeva se na raznih poteh pisanja ter glasbenega in scenskega snovanja.

most sta odblesk pokrajine in odmev besed, lastnih ali materinih. Vsak mimobežen ali močan dražljaj, ki osrednjo junakinjo povede med kupe njene dušne prtljage, obenem tudi gledalca postavi v »njene čevlje«. S premišljenim prepletanjem odtisov minulosti in korakov v zdajšnjosti se film ogne potencialni monotonosti, saj kljub jasno načrtanemu pripovednemu načinu ne zapade v ritmično predvidljive vzorce, temveč pretanjeno sledi utripu izkušnje, ki odmeva v Cheryl.

Cheryl je na svoji na videz samotni poti deležna tudi naključnih srečanj, ki kdaj prinesejo krepčilni grizljaj opolnomočenja v trenutku stiske, kdaj pa jo opomni na pletilsko plat človeških beštij. A njena glavna soigralka vseskozi ostaja sama pot – z vsakim korakom drugačna, v njej spodbuja spremembo. Neobčutljivost narave za male in velike človeške drame je veličastna, njena radodarnost z lepoto nedoumljiva. Pripada nam le tisto, kar vase lahko vsrkamo s pogledom in ujamemo v nosnice, ulovimo na mreže ušesnih bobničev in občutimo prek stopal – pripada nam zgolj in samo naša izkušnja poti. Tempo **Divje**, njena za lepoto občutljiva, vendar neolepšana fotografija ter pristnost, ki preveva igralsko kreacijo Reese Witherspoon, nam dajo občutiti prah in znoj na koži, suha usta, veter v laseh, svetlobo v očeh. Ista nepopustljiva sila življenja, ki žene popotnico, da išče najboljšo različico same sebe, žene tudi igralko, katere igra je kri, ki poganja srce filma. Trma, bes, obup, razočaranje, obžalovanje in žalost, ki jih Reese Witherspoon izraža tako subtilno kot surovo, vedno pa precizno odmerjeno, se dotaknejo skrbno ograjenega jedra slehernikove ranjenosti – in njegove ranljivosti.

Na soncu in zraku se tvoja rana počasi prečiščuje in celi. Duhovi podob, ki so se v težkih trenutkih vtisnili vate, na poti oživijo in njihovi obrisi dobijo jasne poteze. Soočiš se z njimi. *I'm rather a forest than a street*. Prepoznaš jih in sprejmeš. Rana je zabrazgotinjena. Pripravljena si ponovno zaživeti. *I rather feel the earth beneath my feet*. Postaneš mati sama sebi. In greš naprej.

Žiga Kuhel

Pekel še nikoli ni bil videti tako lep

OGENJ LJUBEZNI | 2022

Če se bodo v prihodnosti lotili filma po knjižni predlogi Dantejeve **Božanske komedije**, bodo pekel zagotovo upodobili s posnetki dokumentarnega filma **Ogenj ljubezni** (Fire of Love, 2022) ameriške režiserke Sare Dosa. Dosa skozi zgodbo o francoskem paru znanstvenikov, vulkanologov Katie in Mauricea Kraffta, nadaljuje z raziskovanjem človekovega kompleksnega odnosa z naravo, ki se kot rdeča nit prepleta v vseh filmih njenega dozdašnjega opusa. Katia in Maurice polzita skozi Dantejev pekel, ki spominja na narobe obrnjen vulkanski stožec s kraterjem v središču Zemlje, da bi slišala njen srčni utrip in poskušala razumeti, kaj je bistvo našega obstoja. A se kaj hitro sprijaznita z dejstvom, da odgovore na najtežja in najpomembnejša vprašanja iščemo vse življenje in jih mogoče tudi nikoli ne najdemo.

Kot izvemo iz filma, sta Katia in Maurice odraščala v povojnem obdobju opustošene Alzacije, obdana z vznemirjajočim občutkom nepredvidljivosti sveta. A njuno mladostniško, uporniško prizadevanje po spreminjanju človeškega sveta se jima, ko ga postavita ob bok moči in neminljivosti narave, zazdi absurdno. Beg v naravo ju spremlja od otroštva, prek slepega zmenka, na katerem iskra preskoči ob fascinaciji nad Strombolijem